

סיפור חיים

סיפורה של

רחל רובין

הקשיבה וכתבה : שרה טור, 2017

"לכל אדם יש שם - לזכור ולעולם לא לשכוח"

העמותה למען האזרח הוותיק רעננה, יחד עם עיריית רעננה, רואות ערך רב בתיעוד זיכרונותיהם האישיים וסיפורי חייהם של ניצולי השואה, תושבי רעננה, למען עצמם ולמען הדורות הבאים. התיעוד ושימור הזיכרון של ניצולי השואה הם חובתנו המוסרית לששת מיליון קורבנות השואה שנהרגו ונטבחו ע"י הצורר הנאצי ולא זכו לראות את תקומת העם היהודי בארצו. פרויקט תיעוד זה הוא פרויקט המשך לספר "זוכרים לדורות", שיצא לאור בשנת 2012, ביוזמת האגף לשירותים חברתיים בעיריית רעננה, ובו סיפורי חיים של כ-300 ניצולי שואה, תושבי העיר. הפרויקט מבוצע ע"י קבוצת מתנדבים ומתנדבות, תושבי רעננה (רובם), שנרתמו והקדישו רבות מזמנם ומרצם למיזם חשוב זה.

תודות

תודה לכל ניצולי השואה היקרים ובני המשפחות על שנעניתם לפניותינו לתעד את סיפוריכם האישיים מתקופת השואה למרות הזיכרונות הקשים והחוויות הלא קלות הכרוכות בכך.

תודה לצוות המתנדבות האיכותי על המאמץ וההשקעה הרבה בהקשבה לסיפורים ובתיעודם, מלאכת קודש שבוצעה במסירות וברגישות רבה.

תודה למחלקה לרווחת האוכלוסייה המבוגרת באגף הרווחה של עיריית רעננה על התמיכה ושיתוף הפעולה במיזם חשוב זה.

תודה לעמותה למען האזרח הוותיק רעננה על היוזמה, הארגון והניהול של הפרויקט.

ותודה מיוחדת ליוסי קוויטנסקי, בעל האתר "הפורמט הדיגיטלי שלי", על הקמת אתר האינטרנט המיוחד לתיעוד סיפוריהם של ניצולי השואה, ועל ביצוע כל עבודות העריכה הדיגיטלית והשילוב באתר, בהתנדבות מלאה.

סיפורה של רחל רובין (דרימר) הונגריה.

נולדתי ב - 19.11.31 בשם רחל דרימר בעיירה בֶּרֶסְפֶּף, רומניה (היום הונגריה), למשפחה דתית בת שבע נפשות: הורי - רייזי ואייזיק, אחותי הבכורה הנדל, אחי יחיאל, שרה/אייגה, אני – רחל, ואחרון - יעקב, הצעיר ממני בשנה.

(זיכרון מצטרף לזיכרון והאירועים שזורים זה בזה, עד שקשה לרחל לעתים להפרידם...)

"גרנו בבית של סבא וסבתא והתחלנו בבניית בית במרכז העיר, בית שאבי לא הצליח לסיים את בנייתו. ב - 1940 האזור שבו גרנו נכבש ע"י ההונגרים. אבי, ששרת במלחמת העולם הראשונה בצבא האוסטרו-הונגרי, יצא לדבר עם החיילים ההונגרים אשר הקימו מחנה על אדמת שכן אמיד. הוא עשה זאת בתקווה להשיג הקלות ליהודים באזור, הקלות לחופש דתי כמו אלו שהנהיג במאה ה-19 הקיסר פרנץ יוזף הראשון. אך במהרה הבין אבי שהפנייה שלו נפלה על אוזניים ערלות.

למדתי בבי"ס הונגרי וסבלתי מהצקות והערות אנטישמיות. עברנו לגור בבית אף שבנייתו לא הסתיימה. אני זוכרת שערכנו מעין חנוכת בית. הגיע רב, שנמנה על חסידי קוסב בפולין (אבי היה מחסידי קוסב ונהג לבקרם בכל ראש שנה), להתקין בביתנו מזוזה. מצב היהודים החמיר. ההונגרים שיתפו פעולה עם הגרמנים וגזרות הוטלו על בתי הכנסת: ביום שישי סגרו את דלתות בתי הכנסת וציוו על המתפללים להתפקד במשטרה. יום אחד אבי לא שב מבית הכנסת. אני ואחותי הגענו לתחנת המשטרה ולזוועתנו ראינו איך אחד הקצינים גורר את אבי בזקנו. התמונה נחרתה בזיכרוני. אבי, ששרת במלחמת העולם הראשונה בצבא האוסטרו-הונגרי, היה שבוי באיטליה, ודאג בשבי לתרגם להונגרים את דרישות האיטלקים, נגרר כעת בזקנו ע"י קצינים הונגרים...

בשנים 1942-1943 הוחמרו תנאי החיים של היהודים, נאלצנו לענוד טלאי צהוב ונאסר עלינו ללמוד בבתי"ס הונגריים. קיבצו את הילדים מכל הגילאים ולימדו אותנו גרמנית. המורה לגרמנית נהגה להכות אותנו במקל. (ב - 1975, בביקור שעשינו בחצר בה עמד ביתנו, התברר לי שבעל החצר הוא הבן של המורה לגרמנית!).

יחיאל, אחי, שרת בצבא ההונגרי בצ'כיה והגיע לעתים רחוקות הביתה. יום אחד נודע לנו שידו של אחי קפאה בעת חפירת השוחות. אבי עשה את כל הדרך הארוכה למחנה לבקרו ולא התירו לו להיכנס."

רחל נזכרת שהיא ואחותה נשלחו יום אחד לגבות חוב מאחד הגויים. הגוי סירב והפטיר לעברן "לשם מה אתם היהודים זקוקים כעת לכסף?". לגברים, שהצליחו לקרוא בסתר עיתונים, היה מידע כלשהו על גורל היהודים.

"בחצר ביתנו גרו בשכירות קצין משטרה ומורה נוצרי עם בנו, שהיה בגילי. הבן נהג לדווח לשלטונות על מעשי היהודים. כמה ימים לפני פסח נצטוונו לשכן בביתנו קצינים. לא עזרה לאמי הטענה ש"הבית כבר ללא חמץ". מידי פעם עברה הידיעה בבית הכנסת שהנה הגיע תורנו להילקח לגטו. אי הידיעה וההמתנה היו מורטות עצבים. צררנו מבעוד מועד חבילת בגדים ומעט מזון.

אפריל 1944, ערב פסח, נפטרה אמי. אנשים "קנאו" באימא שזכתה לקבורה לפני המעבר לגטו. אני זוכרת שלא התירו לנו, הילדים, להגיע לבית הקברות. "רחל מצרה על כך מאד עד היום, מאחר שאינה יודעת היכן קבורה האם. שבועיים אח"כ הגיעה ההודעה הסופית על הפינוי לגטו. היהודים קובצו לאחד מבתי הכנסת ולמחרת הועלו על עגלות רתומות לסוסים בדרכם לגטו ברבשט(*) , שאליו הופנו יהודים מכ-19 עיירות. "הוכנסו 4 משפחות לחדר אחד בגטו, כשמצב רוחנו שפוף ביותר, בגלל האבל הטרי על מות האם. לא היו תנאים בגטו לבישול. לקחתי סיר קטן והמרתי עבודות יד קטנות שהכנתי במעט חלב. לא הורשינו לצאת מהגטו, אך אני יצאתי בחשאי לשדות לאסוף זרדים וגבעולי חמניות יבשים כדי שנוכל להבעיר אש. אחי יחיאל, שקיבל מברק על פטירת אימנו, הגיע מהבסיס לגטו ומיהר לעזוב ולחזור לבסיס."

(*) **ברבשט:** ב-17.4.44, לאחר כיבוש הונגריה בידי הגרמנים, רוכזו יהודי הכפר בגטו שהוקם בברבשט, אליו הובאו גם יהודים מכפרים נוספים בסביבה. מספר יושבי הגטו הגיע לכ-3,000 איש, ומעת לעת פשטו עליו ההונגרים והחרימו רכוש. ב-17.5.44 הועברו כל יהודי הגטו שבכפר לגטו סיגט, ממנו שולחו לאושוויץ.

על רציף בירקנאו(רחל מסומנת ב X)

"לאחר שהייה של כשישה שבועות בגטו, נלקחנו לעיר הגדולה סיגט, שעדיין נותרו בה יהודים, ולמחרת נשלחנו ברכבת, בקרונות של בהמות, בצפיפות רבה, לאושוויץ-בירקנאו. תמורת תכשיטים קיבלנו מעט מים. לאחר שלושה ימים של נסיעה מזרקנו מהקרונות בשתיים בלילה, כשאנחנו מותירים אחרינו בקרונות גופות רבות של יהודים שלא שרדו את הנסיעה.

המתנו על הרמפה לסלקציה של מנגלה שנערכה בשעות הבוקר. אני זוכרת איך מנגלה אוחז בזרועי תוך קריאה 'לכי לאימא'. רצתי לצד של אחיותיי ודודתי כשאני עונה 'אין לי אמא!' עמדנו כולנו, גם אחי הקטן, סבתי ודודתי בת ה-26. סבתי ואחי הקטן הובלו למשרפות.

עשרה שבועות היינו באושוויץ, אחיותיי ודודתי, ואני הקטנה, שאיננה מתאימה לעבודה. עמדתי בשורה עם אחיותיי הגדולות, שהוצאו מהטור המופנה לעבודה – בגללי! למרות ניסיונותיי לעמוד על אבן להגבהה או לצבוט את לחיי כדי להוסיף לי מראה בריא יותר. אחד מאנשי האס.אס. אמר לי 'את צריכה לגדול'. מצפוני ייסר אותי, שבגללי נפסלה כל השורה. באחת הפעמים נשלחו אחיותיי ודודתי לעבודה, ואני הופרדתי מהן. אחת הנשים שהייתה עדה לפרידה הכואבת הציעה שנתחלף. היא הרימה את החבל שהפריד בין הטורים ונשארה עם בנותיה הקטנות ואני רצתי לעבר אחיותיי ודודתי והצטרפתי לקבוצה העובדת. אינני יודעת מה עלה בגורל האם שהצילה אותי ובגורל בנותיה...

התחלתי לרוץ אחרי אחיותיי, עירומה וצועקת לעברן, אוחזת בלחם היבש שקיבלתי! קשה לתאר את ההתרגשות שאחזה בנו. באותו רגע הבנתי שאם אמי הייתה בחיים, היינו נלקחות כולנו למשרפות...

חולקנו לעבודה לבתי חרושת שונים, שבוע עבודה ביום ושבע עבודה בלילה. אני עבדתי בביהח"ר "דרנהמנט" בהונספלד. בית חרושת לייצור חלקי מטוסים. המאמץ היה גדול והיה עלינו למלא מכסה שנמדדה עם סטופר. את המרק הדלוח שחולק לא אכלתי ובאחד הימים אזלו כוחותיי והתעלפתי. אחת מנשות האס.אס., שהייתה לה טיפה אמפתיה אלי, שפכה עלי מים להעירני מהעילפון. הבנות נאלצו לשאת אותי על הידיים מרחק של 6 ק"מ עד למחנה. שהייתי במחנה עד להחלמה. אח"כ הצטרפתי לביהח"ר שאחותי עבדה בו ומילאנו קליעים בחומר נפץ. יום אחד הפציצו הרוסים את ביהח"ר, אנחנו במקלט והמבנה נעלם. אנשי האס.אס. הובילו אותנו חזרה למחנה כשהם שולחים לעברנו מבטים רצחניים. המלחמה עמדה להסתיים אך לפנינו עוד דרך ארוכה עד לשחרור.

בינואר 1945 התחיל 'מצעד המוות' של שתי אחיותיי ודודתי בקור אימים. הליכה בשלג, כמעט ללא בגדים. נעל העץ אבדה לי בשלג וקשרתי לרגלי חתיכת שמיכה. אחותי שרה התקשתה מאד בהליכה וניסינו לסחוב אותה עמנו.

מי שהתקשה ללכת ונותר בשלג, ביצעו בו אנשי האס.אס. 'וידוא הריגה' בעזרת כידון, כשהם צובעים את השלג בכתמי דם גדולים... בלילה ישנו באסם ובבוקר המשכנו. אני זוכרת אישה מקומית שזרקה לעברנו ככר לחם. המסע ארך יותר משבוע עד למחנה גרוס-רוזן בשלזיה תחתית (כיום – פולין), שהייה של יום במחנה והמצעד ממשיך. באחד מימי המסע הועלינו על קרונות רכבת פתוחים ולפתע הופצצה הרכבת ע"י מטוסים רוסיים שהתקדמו לעברנו. ההפצצה גרמה לניתוק הקרונות מהקטר. נותרנו בקרונות בתוך יער, ללא מזון, עם שמירת שני אנשי אס.אס. הצלחנו לאסוף כמה תפוזים מהשדות בסביבה, המסנו שלג הוספנו מיני עשבים להכנת מרק דלוח. אח"כ הגיע קטר וחיבר את הקרונות הפתוחים. הבטנו בנסיעה כל הזמן על גופות הגברים שהיו שרועות לצדי המסילה, במטרה לנסות ולזהות פנים מוכרות ובמיוחד חיפשנו את אבינו, בעל השיער האדמוני...

לא ידענו דבר על אבינו ורק בארץ שמעתי מעט מאד על קורותיו. נודע לי שאבי, שהיה צעיר וחסון, עבד במחנה עד כחודש לפני השחרור, ורק בסוף נכנע לגופו התשוש והודיע שאינו יוצא לעבודה. את פרוסת הלחם האחרונה המיר בסיגריה, הסגיר עצמו ונשלח למשרפות.

אינני זוכרת כמה זמן נמשכה הנסיעה בקרונות. התקרבו למחנה ברגן בלזן, התחנה האחרונה. שירת אסירים הונגריים מהמחנה הגיעה לאוזנינו וקיוונו שהנה אנחנו בסוף הגיהנום, אך הבלגן במחנה היה עצום. נדחסנו לצריפים, שוכבים על הרצפה ללא מזון, מצפים למוות. האוכל שהגיע למחנה נלקח ע"י האוקראינים והמקומיים.

ההשמדה באושוויץ הייתה בחשאי במשרפות, אך הזוועות במחנה ברגן בלזן היו גלויות לעיני כל והצלקות למראה הטרקטור, שאוסף ערימות של גוויות בסוף המלחמה ובשחרור - לא יגלידו לעולם!

אחותי הגדולה, הנדל, נפטרה בשבוע של השחרור לאחר שהתנפחה מרעב. למרות שהייתה ללא רוח חיים החזקתי בגופתה לצדי ולא אפשרתי לאנשי האס.אס. לקחת אותה ממני. גם דודתי בלה ואחותי שרה נפטרו באותה עת. אחותי הצעירה שרה, שאליה הייתי קשורה מאד, נדמה היה לי שלחשה לי לפני מותה, גוססת על הרצפה לידי: 'רוחלה, שמרי על עצמך, עוד יהיה לך טוב'. גופתה של דודתי התגלתה על ערימת גוויות.

ב- 15 באפריל 1945 שוחרר המחנה ע"י כוחות צבא בריטיים. האנגלים ששחררו את המחנה חילקו לניצולים הרעבים קופסאות שימורים, וחלק מהניצולים נפטרו מאכילת יתר לא מבוקרת. למזלי נמנעתי מלאכול. מחלת הטיפוס פשטה במחנה והושכבו עירומים על המיטה כשאני עוטפת עצמי בסדין.

במקום שהשחרור ייחרט בזיכרוני כרגע של אור בקצה המנהרה, הפך למעשה לרגע המייאש ביותר בחיי: נותרתי לבד, בת 14, בודדה בעולם, מותשת, שוקלת 26 קילו, תוהה למה אני נותרתי בחיים והן לא...

אחד החיילים הבריטים עטף אותי בשמיכה ולקח אותי לחיטוי ב DDT. אינני זוכרת כמה זמן שהיתי בברגן בלזן אחרי השחרור. אני זוכרת ששוטטתי בחיפוש אחר נשים מוכרות. אחת הקצינות פרשה את חסותה עלי כשהועברתי למסדרון בית החולים ואני זוכרת יד מלטפת ופרח מונח על הכרית. הקצינה היא זו שיעצה לי לחתום על המעבר למחנה הבראה בשוודיה. נסענו לביה"ח בשוודיה עם קבוצת ילדים חולים, ברכבת הניחו אותי על מדף המזוודות ואחד החיילים ברכבת זרק לי שוקולד. טעמו של השוקולד הוא עדיין זכור לי. בשוודיה התחלתי בשיקום חיי.

כבר ביום הראשון בביה"ח בשוודיה שברתי את היד, כאשר טיפסתי על כיסא בניסיון להביט החוצה על קבוצת ילדים ששיחקה, בגלל חולשתי נפלתי. הבכי בלילה, כשאני לבד בעולם, מתפתלת מכאבים, היה קשה. מישהי, שאת שפתה הבנתי, ניסתה להרגיע אותי. נשארתי בביה"ח בגלל השבר שלושה חודשים, הילדה הצעירה היחידה. לא היו כמעט ניצולות בגילי. הסתובבתי עם תחבושת שקיבעה את כתפי וצורפתי לכיתה ה' בביה"ס במחנה, יהודייה יחידה בכיתה. המורה הקפידה שלא אכתוב בשבת. אחת המשפחות היהודיות במקום אימצה אותי ואף דאגו לחגוג לי בכיתה את יום הולדתי, לפי התאריך העברי, י"ט בכסלו.

אחד הרופאים בביה"ח קישר אותי למשפחת לינגרן, משפחה פרוטסטנטית שדאגה לי בחום. אם המשפחה תפרה לי חצאית ושמה את כתובתם בכיס החצאית. הם לימדו אותי לראשונה להוציא את פלחי האשכולית. עם משפחת לינגרן אני שומרת על קשר עד היום.

רחל בבית החולים בשוודיה

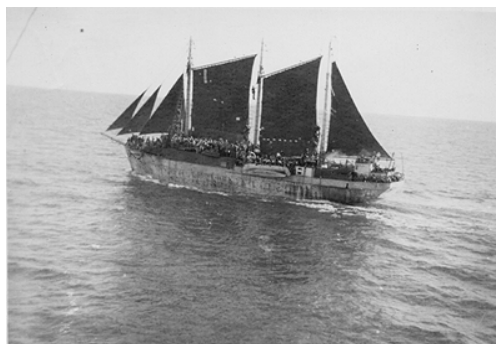
הפנימייה בשוודיה

רחל בפנימייה

רחל בביה"ס השוודי.
המעיל מתנת המורה השוודית...

דרך הצלב האדום נוצר קשר עם דודי, האח של אמי, כשהוא נעזר ביהודי המקום כדי להעביר אותי למסגרת בנות דתיות. הגעתי לפנימייה יהודית בשוודיה עם עוד כ- 60 בנות ניצולות. ב- 1947 הפלגנו לצרפת בדרך לפאריז ומשם למרסי, כשאנחנו רשומות כסטודנטיות. שהינו במחנה "מוצא" כחצי שנה, ממתונות לעליה לארץ. היינו מתוכננות להפליג ארצה עם עוד בנות ממספר פנימיות באניה 'כ"ט בנובמבר'(*).

אניית המעפילים כ"ט בנובמבר

(* האניה כ"ט בנובמבר יצאה מאלג'יר ב 19-בנובמבר 1947 ועל סיפונה 44 בני נוער, משם תוכננה להפליג לצרפת ולאסוף מעפילים נוספים. לאחר תלאות שונות שעברה בדרך נפגשה הספינה בלב ים, על פי התוכנית, עם אניית המעפילים "לקוממיות" וקלטה את 680 המעפילים שהיו על סיפונה.

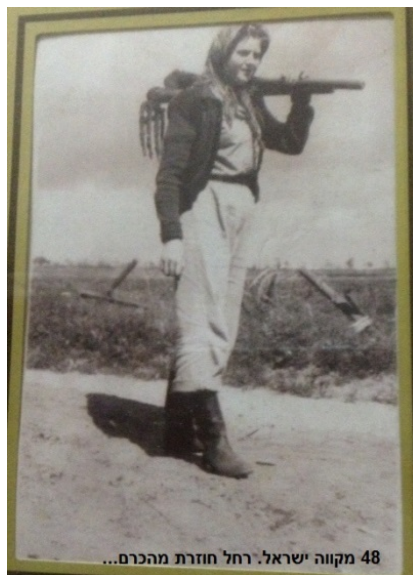
ב- 28 בדצמבר 1947, בשעות הלילה, נתפסה הספינה על ידי ארבע משחתות בריטיות. מלחים בריטים עלו על סיפונה. לפני כן הסכים צוות הספינה שיגררו אותה בגלל הקלקול במנוע. הבריטים ביקשו שהצוות יחתום כי הדבר נעשה מרצונו, אך הצוות סירב והספינה נכנסה בכוחות עצמה לנמל חיפה. על פי דו"ח בריטי, רק קבוצה קטנה ניסתה להתנגד בשירה, וההתנגדות הייתה מתונה. 683 איש הועלו על אניית הגירוש 'אושן ויגור' שהפליגה לקפריסין. 331 גברים, 212 נשים, 124 ילדים, גורשו למחנות המעצר בקפריסין.

הגענו לקפריסין ב 1.1.48 ושהינו שם כשלושה חודשים. הגעתי לארץ בפורים 24.3.48. את פנינו קיבלו בנמל בזריקת תפוזים.

הועברנו לבית עולים בפרדס חנה ומשם לפנימיה של עליית הנוער במקווה ישראל, שם עבדנו ולמדנו. היינו 11 בנות בחדר. לאחר שחליתי בהרעלת דם קשה צורפתי במלחמת השחרור לעמדה שתפקידה זיהוי מטוסים והפעלת אזעקה.

שנתיים הייתי במקווה ישראל.

כבר בשוודיה נודע לי שאחי, יחיאל, היחיד שנותר מכל משפחתי - חי! נפגשנו כשהייתי בצרפת והתכתבנו. באחד הימים הגיע יחיאל לבקרני במקווה ישראל, בדיוק כשנשלחנו לעזרת אחד הקיבוצים. ללא אגורה בכיסי, נסעתי בטרמפים לבקר את אחי ומשפחתי, שעלו ארצה וקיבלו חצי אוהל במעברת פרדס חנה.

בסיום הלימודים התחלתי לעבוד בת"א, בביהח"ר של בן דודי, כשאני ישנה במסדרון בדירת חדר, על מיטת קרשים, והולכת ברגל לעבודה.

את בעלי, שלמה רובין, הכרתי בסוף לימודי במקווה ישראל. בעלי, ניצול שואה גם הוא, הגיע לארץ לבדו בשנת 1945 והתגייס לצבא. בערב ראש השנה הוזמנו שנינו ע"י קרובי משפחה לארוחת חג ושם הצטלבו דרכינו ומאז לא נפרדו...

בל"ג בעומר של שנת 1950 נישאנו. חוגגים בימים אלו 67 שנות נישואין!

גרנו ברמת גן 54 שנים. שלמה עבד בביהח"ר 'קשת' ואני ניהלתי חנות לעבודות יד, ובהמשך הצטרף שלמה לחנות הזו.

ברמת גן נולדו לנו שני הבנים, קובי ואיציק, ולפני 12 שנה עברנו להתגורר ברעננה בבית עם מעלית.

רחל ושלמה רובין, בתמונה משפחתית עם הבנים, הכלות, הנכדים והנינים

הקמת מצבה בברגן בלזן לזכר המשפחה שנספתה

רחל ושלמה רובין כיום - זוגיות מופלאה...

"הקמנו משפחה לתפארת. נולדו לנו הבנים קובי ואיציק, ששה נכדים וחמישה נינים.

הצטרפתי לדור החלוצים שבנו את המדינה...

עבדתי קשה כדי לבסס את הישוב היהודי בארץ.

התפללתי וקיוויתי שכאן יהיה סוף לנדודים,

ומדינת ישראל תהיה הבית של העם היהודי לדורותיו..."

<http://www.easyflip.co.il/easyflip-holocaust-stories.html>